

Gaan zien wat is gezegd

Voorganger: Ds. Heleen Weimar

Lezingen:

1^e schriftlezing: Jesaja 52,7-10

2^e schriftlezing: Lucas 2,8-20

Gemeente van Jezus Christus,

In het evangelie van Lucas en in het boek Handelingen (dat van dezelfde auteur is) wordt er heel wat afgereisd. Dat begint meteen rondom de geboorte van Jezus. Na de aankondiging van zijn geboorte door de engel Gabriel reist Maria in grote haast naar haar nicht Elisabeth. Ze blijft er drie maanden en keert daarna terug naar huis. Wanneer Maria hoogzwanger is, reizen zij en Jozef, vanwege een volkstelling, opnieuw van het Noorden naar het Zuiden, van Nazareth naar Bethlehem. En als Jezus geboren is, gaan ook herders haastig op weg om het kind te begroeten. Als kind maakt Jezus ieder jaar een pelgrimage met zijn ouders naar Jeruzalem om daar het Paasfeest te vieren.

Volwassen geworden trekt Jezus met zijn leerlingen rond, altijd onderweg van het ene naar het andere dorp. Op een goed moment koerst hij doelbewust richting Jeruzalem, waar zijn levensweg tenslotte eindigt. Maar dan verschijnt hij aan zijn leerlingen als de Levende. De weg die hij gegaan was, bleek geen doodlopende weg, maar een weg ten leven. Om dit vreugdevolle bericht wereldwijd bekendheid te geven gaan zijn volgelingen, apostelen en diakenen, erop uit en maken grote reizen.

De volgelingen van Jezus vormen dus letterlijk een beweging. De eerste christenen worden in het boek Handelingen ook wel 'mensen van de Weg' genoemd (Handelingen 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22).

Al dit reizen in het Nieuwe Testament is te beschouwen als een voortzetting van de reizen waarvan sprake is in het Eerste Testament. Daar vinden we de prototypes van de latere reisverhalen. Het begon met Abraham, die door God geroepen werd en op weg ging. Eeuwen later is er de uittocht uit het slavenhuis Egypte, de zwerftocht door de woestijn, een harde leerschool in de oriëntatie op Gods geboden, en de intocht in het beloofde land. Weer nieuwe reizen worden gevormd door deportaties en verstrooiing, maar ook door het terugkeren van ballingen naar hun eigen land.

Op weg gaan is dus, bijbels gesproken, een kenmerk van geloven. Gelovigen gaan daadwerkelijk op reis, of ze treden als volgeling in iemands voetsporen, of ze proberen de weg van Gods geboden te gaan. Wie gelooft komt in beweging, letterlijk of figuurlijk. Met onze gang langs het schilderij van de kinderen hebben we hier uiting aan willen geven: dat we een beweging vormen, dat we in beweging zijn, dat we in

het spoor van Jezus willen gaan, dat we mensen van de Weg zijn.

Nu is het niet zo, dat wanneer je gelooft, je dan ook precies weet waar jouw weg heen zal leiden, welke kant je exact op moet, welke koers je precies moet houden. Eerder is het zo dat gaandeweg het vertrouwen groeit dat de weg zich wel zal wijzen, dat je eenmaal op weg ook wel aanwijzingen zult krijgen, dat de richting je zal worden gewezen. Door een stem die je hoort, met je oren of in je hart, door het bericht van een engel, een engel van God of een engel van een mens, door een droom die je krijgt, door een verhaal dat je leest, in de krant of in de Bijbel, of door tekens die je ziet onderweg.

Tekens zijn gebeurtenissen of verschijnselen die zich voordoen, die je ziet en waar je iets in ziet, waar je een bepaalde betekenis aan toekent. Dat kan een regenboog zijn, de sterren aan de hemel, zandkorrels op het strand. Een wolkkolom. Een zieke die geneest, brood dat gedeeld wordt, een storm die gaat liggen. Een boom in volle bloei. Een pasgeboren kind. Tekens zijn verschijnselen die je gewoon kunt zien, maar het gaat erom dat jij er iets in gaat zien, dat ze je iets onthullen van de bestemming van je reis, dat ze je een bepaalde richting uitwijzen of betekenis geven aan de reis zelf.

Deze maand december waren er binnen één week twee uitvaartdiensten in deze kerk, die van Lia en die van Dorien. Beide vrouwen wisten dat ze niet meer beter konden worden en aan hun ziekte zouden overlijden. Allebei hadden ze hun afscheidsdienst voor een groot gedeelte zelf ingevuld. Allebei kozen ze het lied 'Aan U behoort, o Heer de heren' om te worden gezongen als een zeer betekenisvol lied. Het laatste couplet luidt als volgt:

*Laat dan mijn hart U toebehoren
en laat mij door de wereld gaan
met open ogen, open oren,
om al uw tekens te verstaan.
Dan is het aardse leven goed
omdat de hemel mij begroet.*

Zowel Lia als Dorien waren dankbaar voor de tekens die ze op hun levensweg gekregen hadden en die hen de moed hadden gegeven om hun weg ten einde toe te

gaan. Allebei wilden ze dat ons, de achterblijvers, graag meegeven: kijk goed, luister goed, al gaande de weg leer je de tekens van God te zien en te horen.

Ook herders in de omgeving van Bethlehem ontvingen een teken onderweg. Het begon met een groet uit de hemel, een boodschap van Godswege, overgebracht door de woorden van de engel Gabriel en vervolgens gezongen door een hele engelschaar. De engelen beloofden de herders, en met hen de hele gemeenschap, iedereen (ook ons, denken wij): vreugde, redding en vrede.

De engel kondigde ook alvast een teken daarvan aan, namelijk: een zuigeling, in doeken gewikkeld, liggend in een kribbe, een voerbak. De vreugde, de redding en de vrede die werden aangekondigd door de engelen lagen nog in het verschiet, ze waren nog niet merkbaar en zichtbaar. Maar de verwijzing ernaar, het teken ervan, het symbool, of de bron van de beloofde vreugde en redding en vrede zou voor de herders wel al zichtbaar zijn, namelijk een pasgeboren baby, in doeken gewikkeld en liggend in een voerbak voor de dieren.

Haastig gaan de herders op weg, om te gaan zien wat is gezegd. En ze vinden het kind, ze zien het met eigen ogen: een pasgeboren baby, in doeken gewikkeld, liggend in een kribbe. Maar nu gaat het erom wat ze erin gaan zien. Hoe dit kind in hun ogen verwijst naar de beloofde redding en vreugde en de geproclameerde vrede.

De herders vertellen aan Jozef en Maria wat de engelen hadden gezegd en gezongen. Al pratend komt dan het proces van betekenis geven op gang. Het gesprek gaat heen en weer tussen de herders en de ouders. De woorden van de engelen, die de herders overbrengen, wekken verwondering bij Jozef en Maria. Tot een conclusie, tot één afrondende betekenis komen ze niet met elkaar. Maria zal erover blijven nadenken en het teken blijven bewaren in haar hart. De herders uiten de zin van het teken uiteindelijk in een lied: ze bezingen de glorie van God om alles wat ze hebben gehoord en gezien.

En nu vragen wij ons af, op deze Kerstmorgen: wat zegt dit teken ons? We zien het weliswaar niet met eigen ogen. We moeten het doen met Lucas' schildering met woorden. En met het schilderij van de kinderen natuurlijk. Met woorden of met penseelstreken wordt dit ons getoond: een pasgeboren kind, in doeken gewikkeld, liggend in een voerbak. Wat zien wij daarin. Hoe is het voor ons een teken, een signaal van vreugde, redding en vrede?

Allereerst verwijst het naar de volwassen mens Jezus en naar alles wat wij weten over diens levensweg. Hoe hij bij leven en door zijn dood vreugde en redding en vrede gebracht heeft. Met name de woorden 'in

doeken gewikkeld', die Lucas nadrukkelijk herhaalt, zijn een signaal van de zelfovergave van de volwassen Jezus, waarmee hij anderen wilde redden en vrede wilde bewerkstelligen. Wanneer hij is gestorven zullen zijn vrienden zijn lichaam in linnen wikkelen, ook dit 'in doeken wikkelen' vermelden de evangelisten nadrukkelijk.

Maar het pasgeboren kind in de kribbe staat ook symbool voor iedere pasgeborene, alle kinderen, kinderen in het algemeen, die door hun komst in de wereld vreugde en ontroering brengen, maar ook onze bescherming nodig hebben, zeker als er geen huis voor hen is om in te wonen (zoals met de voerbak wordt aangeduid). Voor dit kind dat symbool staat voor alle kinderen in nood, alle kinderen in de knel, schreef Annie Lenox haar kerstlied *Universal Child*, dat we zo dadelijk zullen horen. Het lied gaat over de bewogenheid, die in ons teweeg wordt gebracht, bij het zien van kwetsbaar, onbeschermd leven. Bewogenheid met kinderen zonder huis, kinderen zonder schoolgebouw, kinderen zonder bescherming tegen de kwaadwilligheid van volwassenen. Bewogenheid die ons in beweging brengt.

Ook Jezus zelf zal onschuldige kwetsbare kinderen, die dreigen te worden weggestuurd, die over het hoofd worden gezien, in het centrum van de aandacht plaatsen. Wij kunnen van hen leren, ze worden ons ten voorbeeld gesteld, zij zijn een teken van onze redding.

We hebben een aangrijpend jaar achter de rug, met schokkende aanslagen in Parijs, met enorme stromen vluchtelingen, uit oorlogsgebieden en vluchtelingenkampen, met grote zorgen om de opwarming van de aarde, met de ziekte en het overliden van mensen die ons lief zijn. In de ontredde hierover zou je niet meer weten waar je het zoeken moet.

In deze omstandigheden is een pasgeboren kind in een kribbe het teken van onze redding en vrede en vreugde. Het is een baken in het donker en de chaos van deze tijd, waarin we de weg dreigen kwijt te raken. Het teken van het kwetsbare ontheemde kind zegt ons, dat onze redding begint bij de bewogenheid die dit universele kind bij ons teweegbrengt. Dat onze vreugde zal ontspringen aan hun levenslust en veerkracht. Dat vrede stichten een opdracht is die de mensheid aan de kinderen verplicht is.

Wij hebben een teken gekregen op onze weg. Ons oriëntatiepunt is een ontheemd, ontwapenend, kwetsbaar, ontroerend kind. Als we dit teken ons voor ogen houden, en blijven uitwisselen met elkaar wat we daar in zien, dan zal de weg zich stap voor stap ontfouwen. Dat viert we vandaag.

Amen